

Aineen taidemuseon museopedagoginen ohjelma

Viggo Wallensköld: Opettaja, 2014. Aineen Kuvataidesäätiön kokoelma

14.2.2014

päivitetty 6.9.2017

Aineen taidemuseo
The Aine Art Museum

Sisällys

1. JOHDANTO	2
2. TAIDEMUSEO OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ	2
2.1 Informaalia oppimista	2
2.2 Itse tekemällä ja kokemalla	3
2.3 Tietoa rakentamalla.....	3
3. AINEEN TAIDEMUSEON MUSEOPEDAGOGIAN TAVOITTEET	3
3.1 Filosofiset tavoitteet.....	3
3.2 Toiminnalliset tavoitteet.....	4
4. SAAVUTETTAVA JA ESTEETÖN TAIDEMUSEO	5
4.1 Saavutettavuuden muodot.....	5
4.2 Esteettömyys.....	5
4.3 Tiedollinen ja tiedotuksen saavutettavuus	5
4.4 Päätöksenteon ja kulttuurinen saavutettavuus.....	6
4.5 Taloudellinen saavutettavuus	6
4.6 Asenteellinen saavutettavuus.....	6
5. VAKIINTUNEET TOIMINTAMUODOT	6
5.1 Opastukset.....	6
5.2 Työpajat	7
5.3 Taidepelit	7
5.4 Hyvinvointia taiteesta	7
5.5 Sähköiset palvelut	7
5.6 Tuotekortit.....	8
5.7 Tapahtumat.....	8
6. MUSEOKÄVIJÄT	9
6.1 Kävijöiden segmentointi	9
6.2 Koululaiset ja opiskelijat	9
6.3 Ikääntyneet	10
6.4 Erityisryhmät	10
6.5 Matkailijat.....	10
7. ASIANTUNTIJAT AINEELLA	10
7.1 Henkilökunta	10
7.2 Amanuenssi ja museolehtori	10
LIITTEET	12
LIITE 1 Kohdennetut palvelut.....	12
LIITE 2 Ohjelma kevät ja syksy 2017	13

1. JOHDANTO

Museopedagoginen ohjelma on museon perustyökalu, jolla määritellään Aineen taidemuseon tavoitteet ja toimintatavat taidekasvatustyössä ja yleisötyössä. Ohjelmalla pyritään johdonmukaisuuteen ja jatkuvuuteen siinä, mitä museopedagogisia palveluita Aineen taidemuseo tarjoaa. Ohjelman puitteissa voidaan keskittyä toimintoihin, jotka tukevat museotyötä kokonaisuutena.

Museolaki pitää sisällään veloitteen museopedagogisesta toiminnasta: *Museoiden tulee edistää kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevan tiedon saatavuutta tallentamalla ja säilyttämällä aineellista ja visuaalista kulttuuriperintöä tuleville sukupolville, harjoittamalla siihen liittyvää tutkimusta, opetusta ja tiedonvälitystä sekä näyttely- ja julkaisu toimintaa.* (Museolaki 1992/728, 1§) Lisäksi museoasetuksessa on edellytetty pitkän tähtäimen toimintasuunnitelmaa, joka sisältää suunnitelmat museon tavoitteista ja painopisteistä sekä siitä, kuinka tutkimus ja konservointi sekä kokoelmien esittäminen, tallennus, kartuttaminen ja säilyttäminen on museossa järjestetty. (Museoasetus 2005/1192)

Tämä museopedagoginen ohjelma sisältää, miten oppiminen ymmärretään Aineen taidemuseossa, filosofiset ja toiminnalliset tavoitteet sekä saavutettavuuden toteutumisen. Museopedagogisessa ohjelmassa esitellään toimintaan vakiintuneet museopedagogiset käytänteet. Ohjelmaan sisältyy kävijäryhmien segmentointi sekä museopedagogisen henkilökunnan rooli ja tehtävät. Aineen taidemuseon toimintasuunnitelma on tiivistetty kahdeksi eri taulukoksi, joista toisessa eritellään yleisellä tasolla mitä taidekasvatuspalveluita on tarjolla ja kenelle ne on suunnattu (liite 1). Museopedagogista ohjelmaa tarkistetaan ja päivitetään tarpeen mukaan.

2. TAIDEMUSEO OPPIMISYMPÄRISTÖNÄ

2.1 Informaaliala oppimista

Aineen taidemuseon luonne informaalina oppimisympäristönä mahdollistaa tietojen, taitojen ja asenteiden kehittämisen ilman luokkahuoneen tuomaa jäykkyyttä ja virallisuutta. Aineen taidemuseo ei ole koululuokan jatke tai tila, jonne tullaan suorittamaan tietyillä mittareilla mitattavaa oppimista. Enemmänkin museo voi tarjota tulkintoja, joissa kokemusten kautta paljastetaan teoksiin liittyviä merkityksiä ja suhteita. Tavoitteena on, että museokäynnillä olisi laajempaaakin merkitystä, jossa tietyn ilmiön tarkastelu voisi olla monitieteellistä ja monitaiteellista eri oppiaineiden kesken. Aineen taidemuseossa ei opeteta, vaan välitetään tulkintoja, tarjotaan

polkuja ja pohditaan ääneen. Lähestymistapoja on useita, mutta polut johtavat samaan, taideteoksen ja ihmisen kohtaamiseen.

2.2 Itse tekemällä ja kokemalla

Lähtökohtana Aineen taidemuseon taidekasvatustyölle on osallistujien oppiminen itse tekemällä ja kokemalla. Aineen taidemuseon taidekasvatustoiminnalla pyritään humanistinen oppimiskäsityksen mukaisesti tukemaan oppijan omaa aktiivista toimintaa, luovuutta, kokemuksellisuutta ja itsensä toteuttamista. Työpajojen tärkein anti ei ole niinkään tekniikan täydellinen oppiminen tai taitojen kehittyminen, vaan pikemminkin oman taidekokemuksen käsitteleminen ja vuoropuhelun syventäminen nähtyjien teosten kanssa.

Aineen taidemuseon museopedagogisessa työssä lähtökohta on museon kokoelmat ja näyttelyiden sisältö. Näyttelyissä vierailulla ja työpajoihin osallistumisella pyritään aktivoimaan osallistujaa aistien kautta. Keskustelun avulla taiteen tarkastelulla voidaan rakentaa henkilökohtainen suhde taiteeseen. Museopedagoginen henkilökunta toimii kanssakokijana, keskustelukumppanina ja tulkintojen peilaajana museokäynnin aikana.

2.3 Tietoa rakentamalla

Konstruktivistisen tiedonkäsityksen mukaan oppiminen on jatkuvaa tiedon syventämistä ja ymmärtämistä sekä oman tietämisen rakentamista. Aineen taidemuseossa näyttelyihin ja kokoelmiin perehtymisen kautta taide pyritään tuomaan lähelle ihmisiä ja heidän arkeaan ja samalla vahvistamaan heidän kulttuurista osallisuuttaan, identiteettiään ja sidettä kulttuuriympäristöön. Konstruoivan oppimisen mallin mukaan konkreettisen taideteoksen kautta pyritään avaamaan abstraktimpaa asiakokonaisuutta jäsentäen maailmaa paremmin ymmärrettäväksi. Aineen taidemuseossa oppiminen ymmärretään yksilölliseksi ja yhteisölliseksi taitojen ja tietojen rakennusprosessiksi. Näyttelykäynnin ja työpajatyöskentelyn ohella reflektointi on tärkeää kokemuksen syventämisessä. Jokainen saa työskentelyn päätteeksi mahdollisuuden kertoa tuotoksestaan.

3. AINEEN TAIDEMUSEON MUSEOPEDAGOGIAN TAVOITTEET

3.1 Filosofiset tavoitteet

Museopedagogiikka ei ole Aineen taidemuseossa irrallinen osa, näkökulma tai jälkikäteen päälle liimattua toimintaa, vaan yleisöön suuntautuvan toiminnan ydin. Aineen taidemuseon museopedagoginen ohjelma perustuu yhteistyöhön, asiantuntevaan henkilökuntaan ja uusiin,

luoviin toimintatapoihin, jotka suuntautuvat yhä enemmän yleisön palvelemiseen. Aineen taidemuseon museopedagogian tavoite on yleisön kasvattaminen taiteen ymmärtämiseen, arvostamiseen ja kokemiseen. Museo ei ole välittämässä vain tietoa, vaan myös mukana vaikuttamassa asenteisiin ja arvoihin.

Toiminnan perustana on jatkuvuus ja laatu. Jatkuvuudella tarkoitetaan taidekasvatustyön suunnitelmallisuutta ja pysyviä taidekasvatuspalveluita. Korkea taso ja laatu toteutuvat kokoelmien ylläpidossa ja näyttelyiden kautta esiin tuodussa tavassa kertoa kulttuurisesta ja taiteellisesta perinnöstä. Museokäynti on huolella suunniteltu ja museoammattilaisten vetämä. Laatu näkyy myös asiakaspalvelussa, tiedon saavutettavuudessa ja asiakasnäkökulmien huomioimisessa sekä uusien palveluiden kehittämisessä. Aineen taidemuseo on kuvataiteen ja museotoimen ammattiorganisaatio, jonka näyttelyt perustuvat ammattitaiteilijoihin. Taidekasvatustyössä museon etuna ovat alkuperäiset taideteokset, joita ei voi korvata painokuvoin tai jäljennöksin.

3.2 Toiminnalliset tavoitteet

Aineen taidemuseon tarkoituksena on kuvataiteen ja siihen liittyvien ilmiöiden tallentaminen, tutkiminen, säilyttäminen ja näytteillä pitäminen. Aineen taidemuseon museopedagogisen toiminnan tavoite on tarjota käyttäjilleen mahdollisuus tarkastella taidemuseon kokoelmaa ja näyttelytoimintaa eri näkökulmista. Näyttelyt ovat yleisölle suunnatuista toiminnoista näkyvin. Niitä suunniteltaessa huomioidaan museon valitsema linja ja painotukset. Toiminnallaan taidemuseo edistää visuaalisen kulttuurin tuntemusta ja tuo sen osaksi alueen ihmisten elämää.

Yhtenä tärkeimmistä museopedagogisen toiminnan painopisteistä on uusien taidemuseokävijöiden kasvattaminen ja museoyleisön lisääminen. Museot ovat yleisöä varten. Taidemuseon merkitys ja vaikuttavuus ei ole kuitenkaan vain kävijämäärien lisäämisessä, vaan myös kasvattamisessa ymmärtämään, miksi taidemuseot ovat olemassa ja miksi taidetta säilytetään jälkipolville. Tavoitteena on tehdä taide tutuksi mahdollisimman monelle tarjoten sen kautta elämyksiä ja uusia näkökulmia elämään.

Aineen taidemuseon keskeinen tehtävä on kyetä huomioimaan kaikenlaiset yleisöt ja tarjoamaan kaikille tasavertaisesti saavutettavissa olevaa tietoa. Aineen taidemuseo on Tornion kaupungin omistama ja ylläpitämä taidemuseo. Julkisin varoin ylläpidetty toiminta kuuluu kaikille, siksi myös Aineen taidemuseon tavoitteena on olla osallistumiselle avoin kulttuurilaitos ja koko väestön ulottuvilla. Tavoitteena on poistaa liikkumisen ja eri aistien esteitä, mutta myös asenteisiin ja mielikuviin liittyviä esteitä.

4. SAAVUTETTAVA JA ESTEETÖN TAIDEMUSEO

4.1 Saavutettavuuden muodot

Saavutettavuus sisältää fyysisen, eri aistien kautta tapahtuvan saavutettavuuden, tiedollisen, taloudellisen, asenteellisen, päätöksenteon, tiedotuksen ja kulttuurisen saavutettavuuden. Aineen taidemuseon saavutettavuus jakautuu konkreettisiin ja käsitteellisellä tasolla oleviin saavutettavuutta edistäviin seikkoihin. Konkreettisella tarkoitetaan esteettömyyden toteutumista, jolloin kaikki voivat toimia yhdenvertaisina. Käsitteellisellä tasolla museo on kaikkien käytettävissä ja pyrkii madaltamaan kynnyksiä tulla taidemuseoon. Yhteistä kulttuuriperintöä säilyttävänä taidemuseona Aineen taidemuseo on myös vastuussa siitä, että kaikki museovieraat pääsevät osallisiksi ja voivat osallistua museon tarjoamaan toimintaan.

4.2 Esteettömyys

Aineen taidemuseon tilat sijaitsevat kolmessa eri kerroksessa ja tiloissa liikkumisen apuna on iso hissi, lainattavissa olevat liikkumisen apuvälineet, myös wc-tiloissa on otettu huomioon liikuntarajoitteiset. Kolmesta ulko-ovesta yksi on automatisoitu. Taidemuseon arkkitehtuurissa portaat ovat suunniteltu leveiksi ja mataliksi kulkemisen helpottamiseksi ja niissä on käsijohtimet. Kynnykset on suunniteltu mataliksi ja ovet leveiksi. Näyttelysalit sijaitsevat samassa kerroksessa ja tasossa ja niihin on sijoitettu penkkejä levähdystä varten.

Aineen taidemuseon auditoriossa on induktiosilmukka, joka välittää langattomasti äänen kuulolaitteeseen ilman taustahälyä. Näkövammaisille on tapauskohtaisesti annettu mahdollisuus tutustua veistoksiin puuvillakäsineiden kanssa koskettaen. Tieto välitetään nähden ja kuullen riittävän yksinkertaisesti ja selkeästi. Museopedagogisen henkilökunnan tehtävänä on opastusten aikana suunnitella reitti sekä tiedollisesti että fyysisesti ryhmälle sopivaksi.

4.3 Tiedollinen ja tiedotuksen saavutettavuus

Museon aukioloajat, hinnasto ja palvelut on eritelty internetsivuilla, Facebookissa ja museon tiloissa. Mahdollisuuksien mukaan tiedotteet käännetään ruotsiksi ja englanniksi, samoin kaikki tieto löytyy sähköisessä muodossa. Tiedotteissa painotetaan selkokielisyyttä ja erityisesti sähköisessä muodossa luettavuutta. Teostiedot kirjoitetaan isolla ja selkeällä kirjasinkoolla ja asetetaan loogisesti ja helposti nähtävälle paikalle myös pyörätuolissa istuvalle.

4.4 Päätöksenteon ja kulttuurinen saavutettavuus

Päätöksenteon saavutettavuus on kiinteää yhteistyötä Tornion kaupungin palvelualueen eri toimijoiden sekä eri kävijäryhmien kanssa. Kulttuurinen saavutettavuus liittyy osaltaan siihen, miten huomioidaan erilaisista taustoista ja kulttuureista tulevat kävijät. Aineen taidemuseon toiminnan lähtökohta on se, että taide on tarkoitettu kaikille taustasta, iästä tai kulttuurista riippumatta.

4.5 Taloudellinen saavutettavuus

Aineen taidemuseo julkista palvelua tarjoavana huomioi myös taloudellisen saavutettavuuden, joka näkyy keskiviikkoisin Happy Hour -aikana, jolloin museoon pääsee veloituksetta klo 15.00-18.00. Alle 18-vuotiaat sekä taidealan opiskelijat pääsevät veloituksetta, samoin Tornion kouluilla on vapaa pääsy ja opastus sekä tietyillä sidosryhmillä on vapaa pääsy. Näyttelypääsymaksu 5 ”, samoin kuin kahvilan ja museokaupan hinnastot ovat valtakunnallisella tasolla verraten kohtuullisia.

4.6 Asenteellinen saavutettavuus

Asenteellinen saavutettavuus on kiinni asenteissa ja ajattelutavoissa. Saavutettavuus on koko henkilökunnan yhteinen päämäärä, jonka tehtävänä on reagoida nopeasti asiakkaan tarpeisiin. Esimerkiksi hissiä tarvitseva asiakas tulee huomioida koko käynnin ajan. Asiakaspalvelussa työskentelevän, valvojan tai lipunmyyjän, on tunnettava museo ja näyttelyt ja ohjeistettava museossa liikkumiseen. Tällä saavutettavuuden tasolla on työntekijöillä tärkeä rooli, johon kuuluu se, että asiakas tuntee itsensä tervetulleeksi ja lähtee myös tyytyväisenä pois. Museopedagogisen henkilökunnan asenne ja halu löytää keinot ovat usein riittävä lähtökohta erityisryhmien taidekasvatustyölle.

5. VAKIINTUNEET TOIMINTAMUODOT

5.1 Opastukset

Opastukset ovat Aineen taidemuseossa yksi tärkeimmistä taidekasvatustyön välineistä. Opastusten tarkoituksena on antaa laajasti taustatietoa museo-organisaatiosta ja sen sisällöstä eli kokoelmista ja näyttelyistä. Opastuksilla pyritään vuorovaikutteiseen kohtaamiseen teoksen ja katsojan välillä. Oppaan roolina on toimia myös yleisön tulkintojen kuuntelijana ja kokemuksien vastaanottajana.

5.2 Työpajat

Työpajatoiminta perustuu aina johonkin esillä olevaan näyttelyyn ja opastettu näyttelykierros johdattaa työpajatoiminnan pariin. Työpajat ovat tapa syventää näyttelyiden sanomaa.

Työpajatoiminnan tavoitteena on avata kokijan ja kuvataiteen välille vuoropuhelu, jossa toisaalta oman tekemisen kautta saadaan konkreettisempi käsitys eri tekniikoista tai taiteellisista menetelmistä. Työpajojen merkitys on osaltaan madaltaa taidemuseokäyntiä, mutta vielä tärkeämpää on oman tekemisen kautta vaikuttaa omaan käsitykseen, kokemiseen ja oivaltamiseen taiteesta.

5.3 Taidepelit

Aineen taidemuseo on kehittänyt erilaisia taidekasvatuspelejä, joita voidaan pelata näyttelyyn tutustumisen yhteydessä. Taidepelit opettavat taidepuhetta, taidearvostelua ja kritiikkiä, mutta ennen kaikkea taiteen katsomista. Pelit saavat uusia variaatioita uusien näyttelyiden myötä.

Taidesuunnistuksessa etsitään vihjekorttien avulla perusnäyttelystä oikea teos. Kuvailupelissä yksi tai kaksi ryhmäläistä valitsee teoksen näyttelystä ja kuvailee sen muulle ryhmälle, joka tekee kuvailun perusteella omat versionsa teoksesta. Lopuksi mennään tuotokset kädessä kuvaillen teoksen ääreen ja katsotaan millaisia versioita on syntynyt. Yhdistä esine -taidepelissä etsitään näyttelyn teoksista yhteneväisyyksiä ennalta jaettuun esineeseen. Valinta täytyy perustella ja valinnasta voidaan keskustella ryhmässä.

5.4 Hyvinvointia taiteesta

Uusimpina palveluina ovat MuistiAine ja SykeAine. Vuonna 2011 saavutettavuustavoite kohdistettiin muistisairaisiin. Ainot ja Reinot -hanke tuotti Muistipolku-palvelun, joka pyrkii taiteen avulla aktivoimaan muistia ja avaamaan keskustelua. Työkaluna käytetään taidemuseon kokoelmanäyttelyä sekä hankkeessa valmistunutta Muistipolku-julkaisua. Palveluun kuuluu kymmenen teosta käsittävä julkaisu, aisteja hyödyntävä opastus ja keskustelu kahvin äärellä. Aineen taidemuseo on laajentanut taidekasvatustyön ulkotiloihin paikallisen rakennuskulttuurin ja kulttuurimaiseman keskelle. SykeAine on kulttuurikuntoa nostattava tapa tutustua kaupunkiin. Palvelu vie kierrokselle Tornion keskeisten julkisten taideteosten, muistomerkkien ja muiden merkittävien kulttuurikohteiden luo. Kierros taitetaan oppaan johdolla juosten. Museo-opas opastaa kiinnostavalta nähtävyydeltä toiselle ja kertoo kohteiden taustasta ja tarinasta.

5.5 Sähköiset palvelut

Keväällä 2013 julkaistiin Kemin ja Tornion museoiden yhteinen Meri-Lapin museot -museoportaaali. Portaalissa museovierailua suunnitteleva saa kaiken tarpeellisen tiedon käyntiään varten.

Facebook on muuttunut merkittävimmäksi tiedotuskanavaksi, jonne samoin kuin Aineen taidemuseon Tornion kaupungin internetsivuille, päivitetään ajankohtainen tieto näyttelyistä ja tapahtumista. Aineen taidemuseo on myös Twitterissä. Paperisesta avajaiskutsukortista on luovuttu ja kutsut sekä muut tiedotteet saavuttavat kävijät sähköpostitse. Aineen taidemuseo on tehnyt YouTube-videopalveluun videot vierailusta Aineen taidemuseossa kävijän näkökulmasta sekä animaation Vauhtia ja vaaroja, joka esittelee taidemuseon henkilökuntaa ja työskentelyä museossa. Molemmat videot löytyvät YouTuben lisäksi Meri-Lapin museoportaalista.

5.6 Tuotekortit

Aineen taidemuseoon on laadittu Opetus- ja kulttuuriministeriön projektirahoituksella taidemuseon palveluista kahdeksan tuotekorttia: JuhlaAine, KokousAine, MuistiAine, PaussiAine, SkidiAine, TykyAine, YritysAine ja SykeAine. Kukin tuotekortti sisältää Aineen taidemuseon tuottaman palvelun, joka sisältää esim. tilat, ohjelman ja tarjoilun. Tuotekortit toimivat työkaluina tiedotuksessa ja markkinoinnissa; taidemuseon palveluista kiinnostunut asiakas saa tietoa tuotteen sisällöstä, hinnoittelusta ja käyttöehdoista sähköisesti tai paperiversiona.

5.7 Tapahtumat

Vuosittain järjestettävä Taidebasaari on kaksipäiväinen ohjelmallinen taiteen esittely- ja myyntitapahtuma. Tapahtumassa taiteilijat myyvät teoksiaan basaarihengessä Aineen taidemuseon tiloissa. Taidebasaarin tarkoituksena on madaltaa taidemuseon kynnystä, saavuttaa uusia aktiivikävijöitä ja vahvistaa ammattitaiteilijoiden identiteettiä. Se tarjoaa mahdollisuuden tutustua paitsi taiteeseen, myös sen tekijöihin, teosten taustoihin ja tekotapoihin. Vuosittain tapahtumassa on liki 2000 kävijää.

Vuodesta 2011 järjestetty Kakkupäivä yhdistää herkuttelun ja taiteen. Tarjolla on kakkubuffet, jonka lomassa on kuultu kakkujen historiasta, maistettu taidekakkuja ja ihasteltu taiteilijoiden kakkuluonnoksia.

Museoliiton organisoima lapsille ja nuorille suunnattu Mennään museoon! -viikko on Aineen taidemuseon suosituin työpajaperiodi, jolloin oppilaita vierailee museossa yli 500. Viikon aikana järjestetään koululaisille ja opiskelijoille taidepainotteista ohjelmaa, johon kuuluu opastuksia, työpajoja, taidepelejä ja . leikkejä. Museoviikon ideana on tiivistää museoiden ja oppilaitosten yhteistyötä. Osallistujat ovat ikähaitariltaan varhaiskasvatuksesta aikuisopiskelijoihin, minkä vuoksi työpajat suunnitellaan niin, että ne ovat räätälöitävissä kaikenikäisille.

Sadun päivänä 18. lokakuuta vietetään valtakunnallista Satupäivää, jossa satuja luetaan, esitetään ja käsitellään kaikenikäisten kanssa ympäri Suomen. Aineen taidemuseo on vakiinnuttanut käytännön, jossa Satupäivänä kutsutaan Tornion Seminaarinkoulun 2. luokka vieraaksi museoon sadut ja taiteen yhdistävään toimintaan. Ohjelmassa on vuosittain vaihtuvan teeman mukaisia taideleikkejä ja työpajoja.

Vuosittain järjestetään lapsille ja lapsiperheille suunnattu Joulupolku-tapahtuma. Joulupolun järjestämiseen osallistuvat Aineen taidemuseon ohella Tornion kaupungin muut kulttuuritoimijat: kirjastotoimi, Tornionlaakson maakuntamuseo, kulttuuri-, koulu-, ja nuorisotoimi sekä Tornion kansalaisopisto. Kyseessä on ilmainen joulunalustapahtuma, jota on vietetty vuodesta 2003. Tarjolla on kattavasti kulttuuria: tanssia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta ja kulttuuriperinnettä.

6. MUSEOKÄVIJÄT

6.1 Kävijöiden segmentointi

Aineen taidemuseon asiakkaita ovat niin taidekasvatustoimintaan osallistuvat, näyttelyissä kävijät, museokaupan ja kahvilan asiakkaat kuin Aineen taidemuseon tiloissa pidettäviin tapahtumiin osallistujat sekä tiloja käyttävät vierailijat. Kohderyhmiä ovat kaupungin sidosryhmät, kuten päiväkodit, koulut ja oppilaitokset sekä muut sidosryhmät kuten yhteisöt ja yhdistykset, esimerkiksi Aineen taidemuseon tukiyhdistys Aineen taidemuseon ystävät ry. Tärkeää on yhteistyö taiteilijoiden, taiteilijaseurojen ja muiden taidetoimijoiden kanssa.

6.2 Koululaiset ja opiskelijat

Koululaitos pitää sisällään suuren ihmisryhmän eli koululaiset ja opiskelijat, minkä vuoksi se on yksi merkittävimmistä yleisryhmistä. Koululaitos on helppo ja konkreettinen kohde tiedottaa, markkinoida ja saada asiakkaita tulemaan paikalle ryhmänä. Koululaitos on tärkeä ryhmä siksi, että sieltä tulevat tulevaisuuden museokävijät ja on tärkeää, että jo nuorena opitaan käyttämään museoiden tarjoamia palveluita hyväksi.

Aineen taidemuseo laatii vuosittain näyttelykalenterin, jonka pohjalta voidaan rakentaa tavoitteellinen suunnitelma koulujen museokäynteihin. Museopedagoginen ohjelma tavoittelee käytäntöä, jossa käytössä on vuositasolla taidekasvatusohjelma, josta koulut voivat poimia opetukseensa sopivia näyttelykäyntejä.

6.3 Ikääntyneet

Ikääntyneiden yleisötyötä on suunnattu erityisesti Tornion kaupungin vanhus- ja hoitopalveluihin, vanhainkodeissa ja hoitokodeissa asuville ja asioiville vanhuksille ja muistisairaille sekä heidän hoitajilleen ja omaisilleen. Huomion kiinnittyminen ikääntyneisiin pohjaa taiteen ja kulttuurin hyvinvointia edistävään vaikutukseen.

6.4 Erityisryhmät

Erityisryhmät sisältävät taustaltaan kehitys- tai oppimishäiriöisiä, mutta myös erilaisia vähemmistöjä ja taustaltaan erilaisia ihmisiä. Erityisryhmälle tarjotaan usein valmiiksi räätälöityjä palveluita, joissa esimerkiksi esteettömyys ja saavutettavuus on huomioitu. Viime vuosina toimintaa on suunnattu mm. syrjäytymisvaarassa oleville nuorille, Tornionseudun erityiskoulun oppilaille ja Tornion Työvoimalasäätiön erityistyöllistämisyksikölle.

6.5 Matkailijat

Aineen taidemuseo huomioi palveluissaan roolinsa vapaa-ajan viettopaikkana ja matkailukohteena ja kehittää vetovoimaansa yhtenä alueen merkittävimpänä kulttuurimatkailukohteena. Matkailijoiden lisäksi myös muualta tulevat, esimerkiksi kaupungin vieraat, ovat yksi asiakasryhmä. Taidemuseo palvelee asiakkaitaan suomen, ruotsin ja englannin kielellä.

7. ASIANTUNTIJAT AINEELLA

7.1 Henkilökunta

Aineen taidemuseon henkilökunta koostuu museonjohtajasta, amanuenssista, museolehtorista, näyttelymestarista, toimistosihteeristä sekä Torniolaakson maakuntamuseon kanssa yhteisestä ammattimiehestä. Museopedagogista toimintaa suunniteltaessa ja toteuttajana tarvitaan koko henkilökunnan osaamista ja yhteistyötä. Koko henkilökunta on lisäksi sitoutunut yleisötyöhön ja yleisön palveluun. Pienen henkilökunnan museossa toimiva työnjako ja kaikkien museotoiminnan osien yhteistyö on edellytys laadukkaalle museopalvelulle.

7.2 Amanuenssi ja museolehtori

Aineen taidemuseossa on kaksi museopedagogista työntekijää: amanuenssi ja museolehtori. Museopedagoginen henkilökunta vastaa Aineen taidemuseon opetus- ja kasvatustoimintojen suunnittelusta ja toteutuksesta sekä yhteydenpidosta yleisöön.

Aineen taidemuseossa amanuenssin vastualueina on vaihtuva näyttelytoiminta, taidekasvatustyö, tiedotus- ja markkinointi, tutkimustyö, projektien ja hankkeiden suunnittelu sekä museon perustyötehtävät. Amanuenssi toimii asiantuntijatehtävissä, osallistuu kokoelmatyöhön sekä kansainvälisten suhteiden ylläpitoon. Taidekasvatustyössä amanuenssin toimenkuvaan liittyy opetus- ja opastustehtäviä, taidekasvatusmateriaalien tuottamista sekä museon opetustoiminnan suunnittelua, kehittämistä ja toteuttamista.

Museolehtorin toimenkuvaan kuuluu taidekasvatustyön suunnittelu, toteutus ja kehittäminen, opastukset ja työpajat sekä asiakaspalvelu, museokauppa, tiedotus- ja markkinointimateriaali, yleisötyöhön liittyvistä teknisistä valmiuksista huolehtiminen sekä avustaminen näyttelyiden rakentamisessa. Hän vastaa museon auki pidosta ja teosten turvallisuudesta valvonnan kautta.

LIITTEET

LIITE 1 Kohdennetut palvelut

Kohderyhmä	Ohjaajat	Ajankohta	Sisältö
Pohjoinen Suomi, Tornio-Haaparanta Yläkoulu, lukiot, oppilaitokset, nuoret oppilaitosten ulkopuolelta, luokkaretkeläiset	Taidemuseon museopedagoginen henkilökunta Vierailevat ammattitaiteilijat ja muut ohjaajat	Kevät/syyslukukausi	Tutustuminen Aineen taidemuseon kokoelmanäyttelyyn, johon pajatyöskentely liittyy. Luokkaretkeläisille maksullinen, kesto 1-3 t. SykeAine Taidepedagogiset toiminnot (pelit, leikit, tehtävät)
Pohjoinen Suomi, Tornio-Haaparanta, varhaiskasvatus, esikouluikäiset, alakoulu, vierailevat ryhmät	Taidemuseon museopedagoginen henkilökunta	Kevät/syyslukukausi	Tutustuminen Aineen taidemuseon kokoelmanäyttelyyn, johon pajatyöskentely liittyy. Kaikille maksuton. SykeAine Taidepedagogiset toiminnot (pelit, leikit, tehtävät)
Lapset	Taidemuseon museopedagoginen henkilökunta	Aina saatavilla	SkidiAine, SykeAine Taidepedagogiset toiminnot (pelit, leikit, tehtävät)
Ikääntyneet, muistisairaat, maahanmuuttajat, erityisopastuksista hyötyvät muut ryhmät	Taidemuseon museopedagoginen henkilökunta, ulkopuoliset oppaat, vertaisoppaat	Aina saatavilla	MuistiAine, Ulkoilmaopastukset, Elli- opastus Taidepedagogiset toiminnot (pelit, leikit, tehtävät)
Tornion kaupunki, työyhteisöt, yhdistykset, järjestöt,	Taidemuseon museopedagoginen henkilökunta	Aina saatavilla	Opastukset, SykeAine, TykyAine, KokousAine, YrittäjäAine,

muut ryhmät			PaussiAine
Matkailijat	Taidemuseon museopedagoginen henkilökunta	Aina saatavilla	Opastukset, MeetingAine
Ammatilliset sidosryhmät	Taidemuseon henkilökunta	Aina saatavilla	Yhteistyö

LIITE 2 Ohjelma syksy 2017 ja talvi 2018

Kohderyhmä	Ohjaajat	Ajankohta	Sisältö
Varhaiskasvatus, ala- ja yläkoululaiset, lukio, opiskelijat	Aineen taidemuseon museopedagoginen henkilökunta	3.2.2017. 31.1.2018	SININEN JA VALKOINEN Suomi 100 vuotta, teoksia omista kokoelmista. Opastus ja työpaja.
Kaikki	Aineen taidemuseon museopedagoginen henkilökunta, alan ammattilaiset, kirjaston henkilökunta	3.2.2017. 31.1.2018	SININEN JA VALKOINEN Suomi 100 vuotta, teoksia omista kokoelmista. Opastus ja työpaja.
Peruskoulu, lukio	Museopedagoginen henkilökunta, projektityöntekijä	11.9.-15.12.2017	VarjoAinetta-projekti Taidemuseo oppimisympäristönä, 10 eri tehtäväkokonaisuutta
Lomalaiset, matkailijat	Museopedagoginen henkilökunta	Kesä 2017	LomaAine-paketti: pääsylippu, teemaopastus, leivoskahvit
Alakoululaiset ja varhaiskasvatus	Museopedagoginen henkilökunta	Kulttuurikartanon Kulttuuripolku / Mennään museoon! -viikko	Perusnäyttelyyn tutustuminen
Seminaarinkoulun 2lk	Museopedagoginen henkilökunta	Satupäivä 2017	Taideleikki, työpaja, mehutarjoilu, satujen lukemista
Perheet	Koko henkilökunta	Kauhukartano 2017	Taideleikki, näyttelyyn tutustuminen

Perheet	Koko henkilökunta	Taidebasaari	Ohjelmallinen tapahtuma, työpaja
Alakouluikäiset	Museopedagoginen henkilökunta yhdessä muiden Tornion kaupungin kulttuuri- ja nuorisotoimijoiden kanssa	Joulukuu 2017	Joulupolku